

Vadlīnijas iekšējās kārtības noteikumu izstrādei par portatīvās datortehnikas piešķiršanu izglītojamiem lietošanai

(projekts "Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs", Nr. 2.3.2.3.i.0/1/23/I/CFLA/001)

Vadlīnijas iekšējās kārtības noteikumu izstrādei par portatīvās datortehnikas piešķiršanu izglītojamiem lietošanai paredz atbalstu Projekta "Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs" sadarbības partneriem, kas saņems datortehniku un nodrošinās tās izmantošanu Projekta mērķa grupām mācību procesa nodrošināšanā.

Vadlīnijās lietotie termini un saīsinājumi:

1. **Projekts** - projekts "Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs"
2. **Sadarbības partneris** – MK noteikumu Nr. 168 8.punktā minētie sadarbības partneri, kas noslēguši sadarbības līgumu par Projekta īstenošanu un datortehnikas saņemšanu
3. **IZM** - Izglītības un zinātnes ministrija
4. **MK noteikumi Nr. 168** – Ministru kabineta noteikumi Nr. 168 "Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna otrās komponentes "Digitālā transformācija" 2.3. reformu un investīciju virziena "Digitālās prasmes" 2.3.2.reformas "Digitālās prasmes sabiedrības un pārvaldes digitālajai transformācijai" 2.3.2.3.i. investīcijas "Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajām grupām un izglītības iestādēs" īstenošanas noteikumi"

Sadarbības partnera izstrādāto iekšējās kārtības noteikumu mērķis

Projekta ietvaros sadarbības partnerim jāizstrādā iekšējās kārtības noteikumi, kas nosaka portatīvās datortehnikas piešķiršanas un lietošanas juridiskos aspektus, iekļaujot:

- nosacījumu, ka portatīvo datortehniku izsniedz lietošanai uz noteikto laiku ārpus izglītības iestādes, kur izglītojamais apgūst attiecīgo izglītības programmu, balstoties uz izglītojamā vai izglītojamā likumiskā pārstāvja (ja izglītojamais nav sasniedzis 18 gadu vecumu) pieteikumu par portatīvās datortehnikas piešķiršanu;
- veidlapas paraugu pieteikumam par portatīvās datortehnikas piešķiršanu lietošanai uz noteikto laiku;
- portatīvās datortehnikas piešķiršanas kritērijus, vienlaikus paredzot nodrošināt portatīvo datortehniku Projekta mērķa grupām.

Izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus, sadarbības partneris var nodrošināt iespēju lietot portatīvo datortehniku valsts sociālās aprūpes centros, pašvaldību un privātpersonu dibinātajās

bērnu aprūpes institūcijās, izglītības iestādē un ārpus tās, kurās skolēns apgūst attiecīgo izglītības programmu, citās publiski pieejamās telpās, lai nodrošinātu mācību procesu.

Sadarbības partneris iekšējās kārtības noteikumus var iestrādāt jau esošos iekšējās kārtības noteikumos pašvaldībā vai izglītības iestādē, paredzot datortechnikas lietošanai atsevišķu nodaļu vai punktus.

Projekta mērķa grupas

Projekta mērķa grupas ir:

- ārpusģimenes aprūpē esoši izglītojamie – izglītojamie no valsts sociālās aprūpes centriem, pašvaldību un privātpersonu dibinātām bērnu aprūpes institūcijām, izglītojamie audžuģimenēs un aizbildnībā esošie izglītojamie;
- izglītojamie no trūcīgām māsaimniecībām;
- izglītojamie no maznodrošinātām māsaimniecībām;
- izglītojamie ar invaliditāti un izglītojamie, kuriem ir pedagoģiski medicīniskās komisijas atzinums vai kuriem veikts pedagoģiskais vai psiholoģiskais izvērtējums un sniegts atzinums, kur rekomendēts piešķirt un izmantot datortechniku;
- izglītojamie no daudzbērnu ģimenēm;
- izglītojamie no viena vecāka ģimenēm;
- citi izglītojamie, kurus sadarbības partneris definējis kā sociāli neaizsargātos investīcijas atbalsta saņemšanai.

Sadarbības partneris, izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus datoru sadalei un piešķiršanai savās izglītības iestādēs, var noteikt citas izglītojamo mērķa grupas, kas varētu būt pakļautas digitālai plaisai.

Piemēri citām izglītojamo mērķa grupām - skolēni, kuriem uz datoru izsniegšanas brīdi nav maznodrošinātā statuss, bet pēdējā gada laikā ir bijis, skolēni ar ilgstošām veselības problēmām, kas ārstējās mājās vai stacionārā, u.c. sadarbības partnera noteiktās digitālajai plaisai pakļautās mērķa grupas.

Portatīvās datortechnikas skaita sadalījums sadarbības partnera izglītības iestādēm

IZM, sadalot portatīvo datortechniku sadarbības partneriem, veica datu iegūvi par izglītojamajiem Projekta mērķa grupās visās sadarbības partnera izglītības iestādēs kopā. Sadarbības partnerim, veicot portatīvās datortechnikas sadali savām izglītības iestādēm, nav pienākums iegūt datus par mērķa grupas izglītojamo skaitu katrā izglītības iestādē.

Datortechnikas sadales princips tika veikts, balstoties uz datiem par izglītojamajiem sadarbības partnera izglītības iestādēs, neatkarīgi no vietas, kur skolēns ir deklarēts vai faktiski dzīvo.

Sadarbības partneris, lemjot par portatīvās datortechnikas sadali savām izglītības iestādēm, paredz digitālās plaisas mazināšanu.

Piemērs A: skolā A ir vairāk kā 1000 skolēni, tāpēc jau iepriekš, gan IZM projektos, gan citos projektos, kas paredz datortechnikas sadali proporcionāli skolēnu skaitam, ir saņēmusi ievērojamu skaitu datortechnikas. Taču skolā B skolēnu skaits ir mazāks un skola nespēj nodrošināt tikpat digitālu mācību procesu kā skola A trūkstošās datortechnikas dēļ. Tāpēc

sadarbības partneris var lemt par lielāka skaita datortehnikas piešķiršanu skolai B, pat ja tajā izglītību iegūst proporcionāli mazāks skaits skolēnu.

Piemērs B: skolā C un skolā D mācās līdzīgs skolēnu skaits. Taču sadarbības partneris ir izlēmis aplūkot datus par aptuvenu izglītojamo skaitu Projekta mērķa grupās. No datiem tiek secināts, ka skolā C ir uz pusi vairāk skolēnu, kas atbilst Projekta mērķa grupai, nekā skolā D, tāpēc sadarbības partneris lemj par lielāku portatīvās datortehnikas skaita piešķiršanu skolai C, pat ja skolēnu skaits abās skolās ir līdzīgs.

Portatīvās datortehnikas sadalījums izglītības iestādēm nenozīmē, ka mācību procesā to varēs izmantot tikai mērķa grupas. Taču iegūt un analizēt datus par izglītojamo skaitu mērķa grupās katrā izglītības iestādē varētu būt noderīgi, ja sadarbības partneris plāno datortehniku izsniegt lietošanai ārpus izglītības iestādes.

Portatīvās datortehnikas piegāde Projekta ietvaros notiek trīs reizes, trīs atšķirīgām klašu grupām (1.-6. klasei; 7.-9. klasei; vidusskolai), katrai klašu grupai paredzot atšķirīgu datoru specifikāciju. Taču sadarbības partneris, veicot datoru sadalījumu izglītības iestādēm, drīkst neievērot konkrēto klašu grupu dalījumu un piešķirt datortehniku tām izglītības iestādēm vai publiskām telpām, kur datortehnika visvairāk mazinās digitālo plaisu

Piemērs - skola E ir pamatskola no 1.-9. klasei. Taču sadarbības partneris, analizējot datus par sociāli neaizsargāto skolēnu skaitu konkrētajā izglītības iestādē, secina, ka būtu vērtīgi nogādāt skolā E lielāku datortehnikas skaitu, tāpēc, sadalot datortehniku lietošanai izglītības iestādēs, piešķirs skolai E nelielu datortehnikas skaitu no vidusskolas posmam paredzētās datortehnikas

Plānojot portatīvās datortehnikas skaita sadalījumu izglītības iestādēm, sadarbības partnerim jāapzina izglītības iestāžu tehniskās iespējas saņemt, uzturēt un lietot datortehniku (datu pārraides tīkls, uzlādes skapji, u.c.). Ja kādai no izglītības iestādēm nav tehnisku iespēju saņemt datortehniku izmantošanai mācību procesā, sadarbības partneris var izskatīt iespēju novietot daļu datortehnikas publiskās bibliotēkās, jauniešu dienas centros, dienesta viesnīcās u.c. publiskās telpās, kurās mērķa grupas skolēniem ir iespēja lietot datortehniku ārpus izglītības iestādes mācību procesa nodrošināšanai. Vienlaikus sadarbības partnerim ieteicams domāt par infrastruktūras uzlabošanu, lai turpmāk katra izglītības iestāde var lietot datortehniku mācību procesa nodrošināšanai

Plānojot portatīvās datortehnikas skaita sadalījumu izglītības iestādēm, jāparedz arī digitālo mācību līdzekļu un mācību platformu (*e-klase, Zvaigzne maconis, soma.lv*, u.c.) lietojums izglītības iestādē. Ja izglītības iestādē nav pieejami digitālie mācību līdzekļi, sadarbības partneris var lemt par mazāku datortehnikas skaita piešķiršanu vai šādu resursu nodrošināšanu.

Lemjot par portatīvās datortehnikas skaita sadalījumu pa izglītības iestādēm, ieteicams ņemt vērā paredzētās proporcijas datortehnikas skaitam attiecībā pret skolēnu skaitu katrā no klašu grupām:

- 1. līdz 3. klase – 1 dators : 3 skolēni
- 4. līdz 6. klase – 1.dators : 2 skolēni
- 7. klase līdz vidusskolai – 1 dators : 1 skolēns

Sadarbības partnerim ieteicams noskaidrot, kāda ir pašreizējā situācija ar datortehnikas proporciju pret skolēnu skaitu katrā no klašu grupām, lai pieņemtu lēmumu par datortehnikas skaita nodrošināšanu gan proporcijās katrā klašu grupā, gan maksimāli atbilstoši izglītojamo skaitam Projekta mērķa grupās.

Portatīvās datortehnikas izsniegšana skolēniem lietošanai ārpus izglītības iestādes

Veidojot iekšējās kārtības noteikumus datortehnikas piešķiršanai un izmantošanai, sadarbības partneris var paredzēt arī datortehnikas izsniegšanu lietošanai mājās, dienesta viesnīcā, sociālās aprūpes vai bērnu aprūpes centros, u.c.

Datortehnikas saņemšanai lietošanai ārpus izglītības iestādes piesakās skolēna vecāki, aizbildņi vai paši skolēni, ja sasnieguši 18 gadu vecumu, izmantojot sadarbības partnera izstrādātu veidlapu vai resursu uzskaites un monitoringa sistēmu (RUMIS) pēc tās funkcionalitātes ieviešanas.

Izsniedzot datortehniku lietošanai mājās, skolēnam ir jāatbilst vismaz vienai no sociāli neaizsargātajām grupām (MK noteikumos Nr. 168 vai sadarbības partnera definētajām grupām). Piederību konkrētai mērķa grupai izglītojamā vecāki, aizbildņi vai izglītojamais, ja sasniegjis 18 gadu vecumu, apstiprina ar sadarbības partnera izstrādātu pašapliecinājuma veidlapu. Sadarbības partneris vai izglītības iestāde nepieciešamības gadījumā ir tiesīga pieprasīt arī citus apliecinājumus, kas apliecina izglītojamā piederību mērķa grupai, lai izvērtētu nepieciešamību izsniegt datortehniku lietošanai ārpus izglītības iestādes.

Sadarbības partneris var paredzēt datortehnikas lietošanu ārpus izglītības iestādes uz konkrētu periodu, piemēram, projektu nedēļu, zinātniski pētnieciskā darba veikšanas periodu, semestri, visu mācību gadu, skolēna ārstēšanās periodu u.c. pēc sadarbības partnera noteiktiem periodiem.

Sadarbības partneris, izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus datortehnikas lietošanai ārpus izglītības iestādes, var paredzēt datortehnikas izsniegšanas periodu noteikt katrai izglītības iestādei pēc vajadzības.

Pirms datortehnikas izsniegšanas lietošanai ārpus izglītības iestādes, pašvaldībai vai izglītības iestādei ieteicams veidot informatīvu pasākumu vecākiem un skolēnu aizbildņiem. Informatīvajā pasākumā, papildu administratīvajai un juridiskajai informācijai ieteicams informēt par:

- datortehnikas lietošanas mērķi tikai mācību vajadzībām;
- satura ierobežojumiem un filtriem - sadarbības partnerim ieteicams sniegt informāciju un atbalstu vecākiem, kuri vēlas noteikt noteiktus ierobežojumus datora lietošanai (piemēram, *YouTube* saturs);
- datu drošību - ieteicams vienoties par to, vai datoru izmanto ar kontu "viesis", skolēna kontu vai jebkuru kontu, kas ir piesaistīts *Chrome* videi (katram no variantiem jāizvērtē riski);
- rīcības shēmu vecākiem, kā rīkoties, ja skolēns datoru neizmanto mācību mērķiem (piemēram, lieto pa naktīm, jūt aizkaitinājumu, ja dators tiek ņemts nost, u.c. situācijas)

Sadarbības partneris informatīvā pasākuma vecākiem organizēšanā izvērtē nepieciešamību piesaistīt skolas atbalsta personālu (psihologu, sociālo pedagogu), lai informētu vecākus par portatīvās datortehnikas lietošanu ārpus izglītības iestādes

Komunikācijā ar vecākiem, aizbildņiem un skolēniem ir svarīgi uzsvērt, ka izsniegtā portatīvā datortehnika nav skolēna vai skolēna vecāku / aizbildņu īpašums, bet gan pašvaldības un izglītības iestādes īpašums.

Valsts izglītības satura centra izstrādātajās vadlīnijās par attālinātu mācību organizēšanu sniegti padomi skolēnu darbam ar datoru ārpus izglītības iestādes (saite uz vadlīnijām - https://www.visc.gov.lv/lv/jaunums/vadlinijas-attalinatu-macibu-istenosanai-metodiski-ieteikumi-visparejas-un-profionalas-izglitibas-iestadem?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F)

Sadarbības partnerim, izsniedzot datortehniku lietošanai ārpus izglītības iestādes, vecāki, aizbildņi un skolēni jāinformē, ka datora nozaudēšanas vai nozagšanas gadījumā nekavējoties jānodrošina izglītības iestādei, jo datoru iespējams centralizēti atslēgt tā, lai tas nav lietojams.

Ja skolēns maina izglītības iestādi, tad izsniegtā datortehnika ir jāatgriež izglītības iestādē.

Prioritāro grupu noteikšana datortehnikas piešķiršanai lietošanā ārpus izglītības iestādes

Projekta laikā iegādātā datortehnika paredzēta sociāli neaizsargātajām grupām, taču nav paredzēts visu datortehniku izsniegt lietošanai mājās visām mērķa grupām, kas minētas MK noteikumos Nr. 168. Tas nozīmē, ka sadarbības partnerim, veidojot iekšējās kārtības noteikumus, jāparedz mērķa grupu prioritāte, izsniedzot datortehniku lietošanai ārpus izglītības iestādes.

Primāri datortehnikas piešķiršanu lietošanai ārpus izglītības iestādes, ieteicams paredzēt tām sociāli neaizsargātajām grupām, kuras ir iespējams pārbaudīt:

- trūcīgās un maznodrošinātās mājāsniecības statuss - no pašvaldību sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu administrēšanas lietojumprogrammas (SOPA);
- izglītojamie no valsts sociālās aprūpes centriem - no Labklājības ministrijas Valsts sociālās politikas monitoringa informācijas sistēmas (SPOLIS);
- ārpusģimenes aprūpē esošie izglītojamie, pašvaldību un privātpersonu dibinātajās bērnu aprūpes institūcijās, izglītojamie audžuģimenēs un aizbildnībā esošie izglītojamie - no Bāriņtiesu informācijas sistēmas (BARIS);
- Daudzbērnu ģimenes - "Goda ģimenes" apliecība (3+ karte);

Sadarbības partneris var izsludināt pieteikšanos datortehnikas saņemšanai ārpus izglītības iestādes konkrētām grupām, ņemot vērā iekšējos kārtības noteikumus noteikto prioritāro secību (piemēram, sākotnēji piesakās trūcīgās un maznodrošinātās grupas, pēc tam ārpusģimenes aprūpē esošie skolēni, utt.).

Ja sadarbības partneris ir paredzējis kādu MK noteikumos Nr.168 neminētu sociāli neaizsargāto grupu, izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus ir jāparedz, kā tiks izvērtēta skolēna atbilstība šai mērķa grupai (komisijas atzinums, sociālā vai speciālā pedagoga ieteikums, u.c.).

Sadarbības partneris var paredzēt iespēju skolēna atbilstību sociāli neaizsargātajai grupai izvērtēt izglītības iestādei, kurā skolēns mācās.

Pat ja skolēns atbilst kādai no sociāli neaizsargātajām grupām, sadarbības partnerim un izglītības iestādei nav pienākums izsniegt datortehniku lietošanai mājās, katru gadījumu nepieciešams izvērtēt.

Piemērs - skolēns A atbilst sociāli neaizsargātajai grupai, jo ir skolēns ar invaliditāti. Taču, pēc konkrētās datortehnikas specififikācijas un medicīniskā personāla ieteikumiem, konkrētais dators nav piemērots skolēnam A mācību procesa nodrošināšanai. Tāpēc, pat ja skolēns A ir pieteicies datortehnikas saņemšanai lietošanai ārpus izglītības iestādes, izvērtējot situāciju, sadarbības partneris ir tiesīgs atteikt datora saņemšanu.

Ņemot vērā, ka sākumskolā (1.-3. klašu grupām) mājasdarbi un apjomīgi projekta darbi digitālajā vidē tiek uzdoti mazākos apjomos, ir jāizvērtē nepieciešamība sākumskolas skolēniem izsniegt datoru lietošanai ārpus izglītības iestādes. Sadarbības partneris var paredzēt datortehnikas lietošanu ārpus izglītības iestādes sākot no konkrētām klašu grupām.

Ņemot vērā, ka vidusskolas posmā mājās veicamie darbi ir apjomīgi (zinātniski pētnieciskie darbi, projekta darbs, u.c.), sadarbības partneris var paredzēt datortehnikas piešķiršanu lietošanai ārpus izglītības iestādes prioritāri šiem izglītības posmiem. Tas nozīmē, ka, nepieciešamības gadījumā, vidusskolēnam var tikt izsniegts dators lietošanai mājās, arī tas modelis, kas izglītības iestādē ieradies līdz ar 7.-9. klašu datortehnikas piegādi.

Sadarbības partneris var paredzēt datortehnikas lietošanu ārpus mācību telpām - tikai izglītības iestādei piederošās telpās, piemēram, dienesta viesnīcā.

Izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus, ieteicams izvērtēt nepieciešamību izsniegt datortehniku lietošanai ārpus izglītības iestādes tiem skolēniem, kuri izglītību iegūst internātskolās. Tā vietā ieteicams iekārtot datorklases, portatīvās datortehnikas lietošanai izglītības iestādē uz vietas.

Ņemot vērā, ka Projekta datortehniku nevar saņemt privātās izglītības iestādes, ieteicams nelielu skaitu datortehnikas padarīt publiski pieejamu (piemēram publiskās bibliotēkās vai jauniešu dienas centros), kur tai varēs piekļūt Projekta mērķa grupu skolēni arī no privātām izglītības iestādēm.

Portatīvās datortehnikas lietošana izglītības iestādē

Projekta īstenošanas laikā saņemto datortehniku sadarbības partneris var izmantot, lai papildinātu izglītības iestādēs uz vietas esošo datortehnikas skaitu.

Portatīvo datortehniku izglītības iestādē uz vietas var izmantot gan skolēni, gan pedagogi.

Izmantojot portatīvo datortehniku izglītības iestādē uz vietas, tiek nodrošināts jēgpilns digitāls mācību process, nediskriminējot nevienu skolēnu grupu. Tas nozīmē, ka datortehniku izglītības iestādē uz vietas izmanto jebkurš skolēns vai pedagogs, neatkarīgi no viņa atbilstības vai neatbilstības sociāli neaizsargātai grupai.

Izmantojot datortehniku mācību procesā izglītības iestādē, ieteicams veidot portatīvas datorklases, maksimāli nodrošinot datortehnikas skaitu paredzētajās proporcijās:

- 1. līdz 3. klase – 1 dators : 3 skolēni
- 4. līdz 6. klase – 1 dators : 2 skolēni
- 7. klase līdz vidusskolai – 1 dators : 1 skolēns

Ja kādai no klašu grupām datortehnika netiek izsniegta lietošanai ārpus izglītības iestādes, vēlams datortehniku novietot kādā citā skolēniem pieejamā vietā, piemēram, skolas bibliotēkā vai pagarināto grupu klasēs.

Ja izglītības iestādes darba laiks neparedz skolēnu uzturēšanos skolas telpās pēc mācību stundām, sadarbības partnerim jāparedz datortehnikas izmantošana citās publiskās telpās, piemēram, publiskajā bibliotēkā vai jauniešu dienas centrā.

Attālinātā mācību procesa organizēšana

Projekta īstenošanas laikā iegādātā datortehnika paredzēta arī attālināta mācību procesa organizēšanai.

Sadarbības partnerim, izstrādājot iekšējās kārtības noteikumus, jāņem vērā arī MK noteikumi Nr. 111 "Attālināto mācību organizēšanas un īstenošanas kārtība" un ieteicams ņemt vērā Valsts izglītības un saturs centra veidotās vadlīnijas attālināto mācību organizēšanai (saite - https://www.visc.gov.lv/lv/jaunums/vadlinijas-attalinatu-macibu-istenosanai-metodiski-ieteikumi-visparejas-un-profesionalas-izglitiba-iestadem?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F)

Iekšējos kārtības noteikumos jāparedz rīcība datortehnikas piešķiršanai gadījumā, ja iestājas nepieciešamība organizēt attālinātās mācības.

Izglītības iestādēm, kas organizē daļēji attālinātu mācību procesu, jāievēro sadarbības partnera iekšējās kārtības noteikumus aprakstītā datoru izsniegšanas lietošanai ārpus izglītības iestādes shēma.